

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan sveder, imitni nedelje in prasnike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrť leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brás pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrť leta 3 gld. 80 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrť leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Zaroznanila plačuje se od četiristopne petit-vrate po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravníštvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravníštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Pozor na šolsko družbo!

I.

Ves čas od katoliškega shoda sem dokazoval je „Slovenec“ svojim čitateljem, kako grdo liberalno obrekovanje je trditev, da se je na katoliškem shodu napadala družba sv. Cirila in Metoda. Kaj napadala, še priporočala se je najtopleje! Sedaj pa pride hkrati „enfant terrible“ naše skrajne stranke, veleučeni in veleoliki g. dr. Pavlica ter v najoficijelnejšem glasilu katoliškega shoda stranke, v „Rimskem Katoliku“, potegne krinko raz obraz svojim bratom-ligašem.

Ako mi danes zabeležimo ta faktum, storimo to le zategadelj, ker se je vsa „Slovenčeva“ stranka že opetovano slovesno identifikovala z „Rimskim Katolikom“ ter priznala tako, da jej je evangelij vsaj politična vsebina tega lista. Tudi članek „Družba sv. Cirila in Metoda“ v VI. zvezku Goriške „revije“ smatrati je tedaj kot mnenje stranke, kot mnenje tem pristneje in značilneje, ker se je do sedaj tako skrbno prikrivalo. To naglašamo zaradi tega, ker se nečemo izpostaviti očitaniu, da polemizujemo s človekom, kateri je blagovolil imenovati „mastite pijavke bednega ljudstva“ rodoljube, zbrane na Svetčevem banketu, ter tako silno jasno pokazal svoje pojme o krščanski ljubezni in nivó svoje posvetne naobrazbe in olike. S takim olikancem „Slovenski Narod“ ne polemizuje in le na adresu stranke, zastopane po „Rimskem Katoliku“, govoriti hočemo nekoliko besedij swareč in pa preteč.

„Rimski Katolik“ v svojem napominanem članku pred vsem konstatuje, da se tudi on in njegova stranka navdušujeta iz dna srca za družbo sv. Cirila in Metoda — kakeršne nimamo, da pa mora za šolsko družbo, kakeršno imamo, zaprt žep imeti vsak zaveden slovenski duhovnik. To je v kratkih besedah žalostna tendenca celega članka, kateri nič več ne taji, da se je na katoliškem shodu napadala obstoječa naša šolska družba, češ: „povedali smo, da z delovanjem in govorjenjem družbenih odborov nismo zadovoljni in rekli smo, da družba ni taka, kakeršna bi po pravilih morala biti.“ Tako se je tedaj govorilo na ti-

stem shodu, kateremu smo mi menda po krivici (!!) očitali, da ni odločno dovelj naglašal narodnega našega stališča, tako so govorili isti ljudje, kateri so mesec dnij poprej v soglasji z nami zahvalo in zaupanje izrekli odboru družbe sv. Cirila in Metoda na glavni skupščini v Postojini, tako sta govorila zlasti tudi dr. Pavlica in dr. Šušteršič, katerih še nikdar nismo čitali v vrsti podpornikov naše šolske družbe in take nazore je sprejel katoliški shod za svoje!

Toda mirno, osvedočimo se najprej, zakaj katoliški shod „z delovanjem in govorjenjem družbenih odborov“ ni bil zadovoljen in zakaj družba ni taka, „kakeršna bi po pravilih imela biti“. V prvem pogledu navaja „Rimski Katolik“ dva razloga: pro primo so namreč slovenski liberalci v svoji nemodri glavi baje uzakonili poseben §. za čč. duhovščino slovensko: „Plačati in molčati“. Pro secundo pa je bajé našim dušnim pastirjem jako čez voljo, „da prirejajo podružnice včasih nepriстойne veselice z nekrščanskimi nerodnostmi.“ Na ta perfidna „razloga“ nam resnično v dnu srca preseda vsak odgovor in dovoljeno nam bodi, da prepuščamo odgovor onim duhovnikom, ki resnično delujejo ali so vsaj delovali za družbo sv. Cirila in Metoda in ki so si ohranili še jasno in samostavno mišljenje.

Mnogo značilnejši pa so razlogi, katere navaja „Rimski Katolik“ v opravičbo svoje trditve, da družba ni taka, kakeršna bi po pravilih morala biti. Družbi sv. Cirila in Metoda je v pravilih zapisan namen: vsestranski podpirati slovensko šolstvo na katoliško-narodni podlagi, ali kakor glasiló naše skrajne stranke napačno trdi na katoliško-narodni podlagi. Dosedanje delovanje naše šolske družbe, pri kateri imajo poleg rodoljubnih duhovnikov (strah in groza!) besedo tudi nekateri slovenski liberalci, je jasno in očitno. Branila je ob narodni periferiji slovensko deco narodnega in s tem, kakor kaže dolgoletna izkušnja, tudi verskega pogina. Kjer je ustanovila svoje šole, tam je strogo pazila na to, da nam vzgoji v njih veren, slovensk zarod; kjer lastnih šol še ne premore, tam izročila je svoje šolstvo mirnim srcem redovnicam, zagotovivšim jej skrbno gojitev materinščine,

in kjer tudi to še ni mogote, tam pričela je svoje delovanje s tem, da je vrgla v narod nabožnih slovenskih knjig, katere naj budé slovenskemu pastirju vero v Boga in ljubezen do jezika materinskega! To torej je bilo dosihdob delovanje naše šolske družbe, to pričalo nam bo stotero slovenskih duhovnikov, ki so mnogo, mnogo več storili za utrditev katoliške vere v Slovencih, nego zamorejo razdreti tisti novodobni proroki tam ob zeleni Soči in tu ob kalni Ljubljani. In vendar ni družba taka, kakeršna bi po pravilih imela biti! Tri poglobitve hibe ima po mnenji „Rimskega Katolika“ naša uzorna, naša sveta šolska družba, katero nam Bog obrani, dokler je v nevarnosti zadnje slovensko dete! Prvič naj bi bila sestra nemškemu katoliškemu šolskemu društvu in drugič odpovedala naj bi se „izrecno narodnemu načelu“. Tretjič pa naj bi se „liberum veto“ zagotovil v samih pravilih cerkveni oblasti, liberum veto o načelnih činih in ob imovini po razpadu društva.

Mi smo iz srca hvaležni „Rimskemu Katoliku“ na njegovi iskrenosti, ki bo izvestno odprla oči marsikomu, ki je dosihdob še dvomil. Clara pacta, tako je prav! Svoje mnenje o reformatornih predlogih naših novodobnih narodnjakov povedali bomo jutri in za danes pristavljamo le še, da je VI. zvezek „Rimskega Katolika“ na prodaj v „Katoliški bukvarni“ v Ljubljani po 35 kr. Kdor misli, da pretiravamo, naj ga kupi.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 29. decembra.

Bodoča večina.

Pogajanja zaradi ustanovitve nove večine se začnó dné 2. januarja in sicer na podlogi vladnega programa, čigar poglobitve točke že vé povedati Krakovski „Czas“. V prvi točki se naglašá, da pritirajo vlada in stranke sedanji unanji politiki monarhije. To se bo konstatiralo baje radi tega, ker stari Bismarck željno pričakuje prilike, obsoditi avstro-ogersko politiko kot nelojalno in zarotiti nemške politike, naj iščejo porazumljenja z Rusijo. V drugi točki se povdarja, da stojé vlada in stranke nepremično na stališču

LISTEK.

Kolera v vasi.

Humoreska iz naših dnij.

(Češki spisal Valer. Pejša, poslovenil T.)

(Dalje in konec.)

„To ne gre. Stvar bi prišla v javnost in občina bi se morala potem za to pokoriti. Ne pomaga nič, ta slučaj se mora prijaviti na pristojnem mestu“, reče jeden izmej odbornikov.

Nakrat prihití v občinsko hišo boter Vokřin in naznani: „Možje, lopov v kolibi ni mrtev! Dvignil je glavo, oprl se na roke in se posadil. Toda bolezen strmi iz njega. Upale oči ima, bled je, ves se trese . . . Sploh je tak, kakor pošteno pijan človek. Nemara je bil pa vender pijan.“

„Ni bil! Ko sem ga zapiral, je bil čisto trezen, in tudi pri sebi ni imel ničesar, s čemur bi se opil“, oglasi se Dolgin.

„Torej bolezen . . .“

„Kolero ima“, vzdahne župan.

„Gorjé, kolero!“

V tem potrka nekdo na vrata. „Le naprej!“ V sobo stopi mlad človek z naočniki na nosu. „Praktikant sem pri materijalistu v mestu“, predstavi se.

„Vi želite?“

„Včeraj je prišel k nam tukajšnji stražnik po sodček karbola. Po pomoti je vzel sodček z jamajskim rumom, ki je bil pripravljen za drugega kupca. Gospod šef prosi, da mu pošljete ta sodček z rumom nazaj. Karbol vam je na razpolago. Priporočam se!“

Župan pogleda z jeznim očesom na Dolgina, ki se v tem trenutku spomni, kako je „karbol“ prijetno zadišal, ko je zabijal pipico v sodček.

„Sodček z domnevanim karbolom nahaja se torej v občinski kolarnici, vidite, gospod župan“, izpregovori kmet Matonš, član odborov.

„Dà.“

„Nekaj mi prihaja na um. Nemara je zavohal lopov vsebino sodčkovo, spravil se na rum, napil se in — mi mislimo, da ima kolero.“

„Do ruma je prišel prav lahko, saj je bila pipica v sod zabita“, omeni Dolgin. Nastavil je usta pod pipo, zavrtil jo in pil Toda v temi ni mogel videti sodčka!“

„Imel je gotovo žveplenke pri sebi in si po-

svetil, da bi pogledal nekoliko po ječi in zapazil je sodček.“

„Dà, dà, takó bo ta stvar!“ pripomni župan. „Napil se je . . . sprva je pel . . . potem mu je bilo slabo . . . končno je zadremal in spal še zjutraj tako trdno, da ga je zmatral boter Vokřin mrtvim.“

„Pojdimo v kolarnico, da se stvar razjasni!“ dostavi nekdo in že deró vsi iz občinske hiše.

Strah pred kolero je kar bliskoma izginil.

Koliba na stečaj odprta — no, boter Vokřin je ni zaklenil. In kako presenečenje čaka tukaj vaško gospodo. Lopov, ki jim je prizadjal toliko strahu in skrbij, je — zginil —

„Ubežal!“

„No, zlodejca ne bom iskal, vrag ga vzemi!“

V sodu je manjkalo najmanj 2 litra ruma.

„Kdo pa bi ne stokal v groznih bolečinah po toliki pijači!“ meni župan.

„Nič ne dé, da je izpil tat nekaj litrov ruma — da le ni kolere.“

Škodo so materijalistu povrnili, Dolgin pa je dobil od župana svoj del, ker je premalo vprašal po sodčku s karbolom — in poleg tega ga še zasmehujejo vaščanje nazivajoč ga: importerjem jamajskega karbola.

l. 1867 uveljavljene državne organizacije in na stališčih sedanje ustave. V tretji točki se določajo specijalne težnje in želje, katerim se odrečejo v novo večino vstopivši stranke. Levica se mora odpovedati Scharschmidovemu jezikovnemu predlogu, slovenski poslanci pa se morajo odreči združitvi slovenskih pokrajin v jedno upravno celoto torej Zjedinjeni Sloveniji. Nova večina se bo zlasti bavila z gospodarskimi in socialnimi reformami ter se političnim vprašanjem ogibala kar najbolj moreče. Sosebo se ima baviti z davčno reformo in s premembo kazenskega zakona in civilnega prava. Borba zoper protisemitizem se ne proglasi za političen princip, dokler ne stavijo protisemitje konkretnega predloga ter se zadovoljijo z dolgimi govori in interpelacijami. Odkrito bodi povedano: ta načrt vladnemu programu, kakor ga naznanja „Czas“, ali je nepopolno razglašen (boté ali nehoté) ali pa je nalašč in namenoma sestavljen tako medlo, da je vsemu podoben, samo vladnemu programu ne. Zadovaljni morejo s tem programom biti jedini levicariji in Poljaki; prvi so zadovoljni z vsem, kar tirja od njih grof Taaffe in se zadovolji sedaj s koncesijami, katerih bi v boljših časih nikdar ne bili vzprejeli — vse samo zato, da pridejo zopet v vladni tabor, ker vedó, da jim goré tla pod nogami. Poljaki se zlahka oklenejo tega programa, ker vlada od njih ničesar ne tirja, drugače pa je s konservativnim ali Hohenzollernovim klubom. To, kar naznanja „Czas“, ne more biti vse, kar zahteva vlada od tega kluba. Verska šola, prva tirjatev nemških konservativcev, je stvar, s katero se nemški liberalci ne morejo in ne bodo nikdar sprijaznili. Kar zahteva vlada od Slovencev, se nam ne vidi popolno. Zjedinjena Slovenija že dolgo let ni prišla v državni zboru v pogovor; državni naši poslanci niso vlade ž njo nadlegovali, torej ni umevno, čemu sedaj od njih zahteva, naj se začasno odpovedó tej tirjavi. Ako vlada od slovenskih poslancev drugega nič ne zahteva a jim jamči, da ustreže narodnim našim tirjavam, v kolikor je to moči upravnim potem, potem pristopijo naši poslanci lahko z mirno vestjo novi večini. Če pa bi vlada kakor se govori, zahtevala, od naših poslancev, naj se odpovedó sploh vsem narodnim in političnim težnjam in se zadovolji s tem, kar imamo, potem morajo naši zastopniki vedeti, kaj jim je storiti! Sicer pa na podlagi tega medlega programa sestavljena večina ne more imeti dolgega obstanka, ker ni drugega nič, kakor nova edicija stare trozvezne večine. Pri prvi priliki, ko zadene ta kartel ob narodno ali politično vprašanje, se razdobi v svoja dela in grof Taaffe bo moral znova začeti Sisifovo svoje delo. — Končno bodi omenjeno kar se govori v poučenih krogih: da misli vlada razpustiti državo in zbor, če bi ne mogla ustanoviti večine, kakršno želi. Da se delajo v to potrebne priprave, vidno je iz tega, da so za te dni poklicani na Dunaj vsi namestniki večjih kronovin.

Ogerske razmere.

Madjarski listi zabeležili so te dni vest, da se vrše o perečih cerkvenopolitičnih vprašanjih nekaki pogovori mej vlado in duhovščino in da je v to svrhu obiskal te dni ministerski predsednik dr. Wekerle primasa Vaszaryja. Stvar še nikakor ni tako zrela. Primas Vaszary rekel je nekemu novinarju, da ga je sicer obiskal Wekerle in da sta govorila o važnih državnih rečeh, ali o kakem približevanju ni bilo niti sledu. — Javno mnenje se bavi sedaj zlasti z ustanovitvijo samostojnega ogerskega dvora. Pravne, zgodovinsko utrjene podlage za to tirjatev ni in ogerska vlada se more sklicevati jedino le na državnopravno pogodbo iz leta 1867. Sedaj je le vprašanje, ali zmatra krona to podlago kot zadostno ali ne in v tem obziru se čujejo jako različni nazori.

Vnanje države.

Francoska kriza.

Vsak dan se čuje kaj novega. Včerajšnje naše brzojavno poročilo o najdenih pismih ni drugega, kakor govorica, katero so francoski listi zabeležili. Protisemitski list „Libre Parole“, ki stoji na čeln ovaduhov, poroča, da je bivši pravosodni minister Ricard začel sodno postopanje zoper nekatere kompromitirane poslanca in senatorje na željo predsednika Carnota, ki se je hotel na ta način iznebiti najnevarnejših svojih konkurentov, Floqueta in Freycineta. — Freycinet, o čigar tajnem pogovoru z Andrieuxem se je toliko govorilo, je baje vso stvar Carnotu popolnoma pojasnil in ne odstopi. — Iz provincije se poroča Pariškim listom o grozničevi agitaciji monarhistov in klerikalcev zoper republiko, katera agitacija baje ni brez uspeha.

Carinski boj mej Švico in Francijo.

Francoska zbornica je v jedni zadnjih sej zavrgla nasvet, naj se začne specijalna razprava o trgovinski pogodbi Francije in Švice. O tarifu se sicer v francoskem parlamentu še ni glasovalo, vendar sodijo tako politični, kakor trgovinski krogi švicarski, da se pogodba ne bo dosegla ter se pripravljajo na carinski boj. Carinski urad švicarski pomnožil je ob francoski meji nastavljene finančne stražnike za 150 mož ter začel s dnem 1. januarja začel pobirati visoke carine od nekaterih francoskih izdelkov. Francoskemu vinu bo pot v Švico skóro popolnoma zaprta, isto tako govedi, parfume-

rijam in konfekcijskim izdelkom. V Curihu in v nekaterih drugih krajih se pripravljajo občinstvo, da bo kotirala prodajalce francoskih izdelkov in splošno se čuje glas: Cesar moremo dobiti iz Italije, Nemčije ali Avstro-Ogrske, tega ne kupujemo od Francozov. Švicarski listi izrekajo mnenje, da bo carinska borba dolga in huda, da pa Švica ne bo imela izdatne škode od nje, zlasti ne, če se ji pridruži še Belgija.

Revizija ustave v Belgiji.

Belgijska vlada uklonila se je naposled vendarle javnemu pritisku in formulirala svoje nasvete o premembi ustave zlasti o volilnem pravu. Vlada nasvetuje dogovorno s klerikalci in liberalnimi doktrinariji, naj se odpravi dosednji cenzus. Volilno pravo imej vsakdo, kdor ima v najemu ali v lasti hišo ali hišni del, čigar katastralni dohodek znaša 10 do 15 frankov in kdor prebije pred volilno komisijo posebno skušnjo gledé svojih sposobnosti. Manjšine bodo posebno zastopane. Volitev je obligatorna; kdor ne glasuje, mora plačati posebno globo. — Splošnega volilskega prava torej vlada ne mara upeljati, češ, da prebivalstvo za to še ni zrelo, dejanski pa, ker se boji socialistov, ki se tudi temu načrtu z vso silo upirajo in so priredili že več velikanskih demonstracij.

Crispi in trojna zveza.

Crispi dela trozveznim državam mnogo skrbij. On je sicer o svojem času utrdil in razširil to pogodbo a odkar ni več na krmilu, se zaletava vanjo kjer in kadar more ter kritikuje brezobzirno nje obnovitev, storjeno od Rudinija. Tako je te dni nekemu francoskemu novinarju znova razložil, da je storil Rudini veliko napako, ko je obnovil trojno zvezo, ne da bi bil izposloval posebnih olajšav in koncesij za Italijo, katera omaguje pod bremenom, naloženimi jej po tej pogodbi. Take izjave seveda niso po godi niti italijanski vladi niti zveznim državam, a v Italiji sami, mej narodom napravljajo viden utis, a Francozi jih pozdravljajo z umljivim zadoščenjem.

Dopisi.

Od Drave, koncem decembra. [Izv. dop.]

(Beseda o naših justičnih razmerah.) Das Unbegreifliche — hier wird's Ereignis — ta izrek šinil nam je v glavo, ko smo doznali odgovor, kojega je dal justični minister poslancu gosp. prof. Šukljeju v budgetnem odseku, ko je prednašal ta poslanec, kako čudno zavija c. kr. okrajni sodnik v Ormožu naredbe o rabi jezika. Istina je, da so naredbe o rabi slovenskega jezika nedostatne. Ta nedostatnost postaja celo neznosna, če se pomisli, kako mudno in počasno se rešujejo slovenske in utrakvistične pravde v drugi instanci. Nemške pravde se rešijo v drugi instanci navadno v 4 ali 6 tednih; slovenske in utrakvistične pravde potrebujejo 3—4 mesece, da se intimirajo strankam, če so tudi čisto jednostavne. Nečemo in ne moremo očitati visokim sodnikom v drugi instanci, da premlačno uradujejo, da stvar zaradi jezika zavlečejo. Toliko se pa mora konstatovati, da bi z ozirom na manjšo izurjenost referentov v višji instanci gledé znanja slovensčine kazalo, število referentov slovensčine zmožnih pomnožiti. Očividno je, da se stvar mora zavleči, če referent s slovarjem v roki prebira akt. V tem pogledu bi ravno kazalo, slovenski naraščaj pri sodnijah vspodbujati, pospeševati, krepiti, ne pa ga zatirati, kakor se je to žalibog godilo v ravno kar prestani dobi Waserjeve pravice. Disciplinarno postopanje proti slovenskim uradnikom za časa Waserja bilo je časih tako, da se človeku kar koža ježi, če se spominja vseh prestanih nezgod. Da omenimo samo jeden slučaj.

Pred par leti bil je po kratki preiskavi in na podlagi izpovedb nekaterih nezapriseženih prič, katerim se je več verjelo, nego službeni prisegi obtoženca, mahoma suspendiran in pozneje strogo kaznovan c. kr. sodni adjunkt, ki nikdar ni tajil, da je Slovenec. To je prisililo zavednega moža, da je izstopil iz državne službe. A kaj se zgodi 2 leti pozneje? Tiste klasične priče, katerim se je vse verjelo, je c. kr. okrožno sodišče v Celji obsodilo radi hudodelstva poneverjenja in oziroma radi hudodelstva [goljufije], storjene po krivi prisegi in po zapeljevanji h krivi prisegi. Iz teh kazenskih aktov razvidi se, da so te priče, katere so se dobivale in zaslišavale proti slovenskemu c. kr. adjunktju, bile že takrat zločinci, ko so izpovedovale proti njemu.

In taka stvar je našim Nemcem malenkost! Seveda, to je gotovo, da, če je jeden slovenski uradnik po krivem pričevanju, po izpovedbi hudodelcev, uničen, pobit, ugonobljen, še slovenski narod zavoljo tega ne bo poginil. Ali stvar ima tudi drugo stran. Seme, ki ga je zasejala Waserjeva taktika

se ne da tako lahko izrjavati. Trebalo bo dolgo časa, da prešini drug duh naše uradnišče. To kaže najbolj slučaj, ki se je vršil nedavno pri c. kr. Ormoški sodniji. Slovenski odvetnik se pritoži zavoljo tega, kar mu c. kr. okrajni sodnik g. Pevetz ne da slovenske razsodbe. Na to dobi odvetnik odlok, podpisan od napominatelja c. kr. okrajnega sodnika g. Pevetza št. 6717 de 1892, v katerem se glasi: „dass zufolge Erlasses des hohen k. k. Justizministeriums vom 31. October 1892 Z. 18875 dasselbe nach gewonnener Einsicht in die Processacten mit Rücksicht auf die bestehenden Vorschriften derzeit keinen Anlass zu einer besonderen Verfügung gefunden hat“.

Sedaj pa prosimo, da se primeri s tem odlokom izjava ministra ob istem predmetu; minister grof Schönborn odgovoril je poslancu Šukljeju, da so jezikovne naredbe nedostatne, pristavil pa je, da bi po njegovem (ministrovem) mnenju bilo v smislu (im Geiste) propisov, če bi c. kr. okrajni sodnik g. Pevetz izdal razsodbo v slovenskem jeziku in da se je njemu (g. sodniku) to potem c. kr. sodišča v Gradcu naznanilo (dass dem betreffenden Gerichte [Ormož] durch das k. k. Oberlandesgericht mitgeteilt wurde).

Sedaj pa prosimo, dragi čitatelj, kaka razlika in kako nasprotje je mej ministrovo izjavo in mej odlokom c. kr. okrajnega sodnika g. Pevetza? Minister pravi, da je sodniji dal vedeti, da bi bilo v smislu postave v tem slučaju izdati slovensko razsodbo. C. kr. sodnik g. Pevetz pa pravi, da je minister rekel, „dass er derzeit keinen Anlass zu einer besonderen Verfügung gefunden hat“. Te izjavi sta diametralno nasprotni. Kdo govori resnico? Sedaj pa vzemimo, kaj bi se slovenskemu uradniku zgodilo, če bi kri vo intimiral razsodbo ali naredbo višje instance. Še predno bi 24 ur preteklo, bil bi suspendiran in v prihodnji porotniški sesiji postavljen na zatožno klop radi zlorabe uradne oblasti. Kaj pa se zgodi gosp. c. kr. okrajnemu sodniku Pevetzu? Čisto nič; baš nasprotno; še ko je ta pritožba tekla, in ko je ravno pri c. kr. ministerstvu ležala, bil je gospod Pevetz prestavljen iz Ormoža v — Ptuj, torej na ugodnejše mesto. In zavoljo česa? Tudi to ni težko uganiti. V Ormoži je samo jeden slovenski odvetnik, ki je že nekoliko — pacificiran. V Ptuj so pa še trije, reci trije slovenski odvetniki, ki preveč slovenski uradujejo.

No mislimo in upamo, da se omenjeni trije slovenski odvetniki ne bodo dali v kozji rog ugnati. Upamo, da bode g. Pevetz izkusil resničnost izreka „plus pressa altius surget“. Vender bi jedno željo izrekli na osebo in adresu novega g. predsednika višj. sodišča v Gradcu. In ta želja se glasi: Ako omenjeni gospod ne namerava doseči takih lovorik od slovenskega naroda, s kakršnimi se sedaj lahko ponaša gosp. Waser nesrečnega spomina, onda naj hitro ukrene, da se taki nedostatki odpravijo. Čas hitro teče; dolgost našega življenja je kakor pesnik pravi, kratka; deliberante Roma, Saguntum perit. Zelodec se temu ali onemu trpinu lahko pokvari, a srce ostane čisto, neoskrunjeno! Justus.

Iz občinskega sveta Ljubljanskega.

V Ljubljani, 28. decembra.

Predseduje gosp. župan Grasselli. Navzočih je 22 občinskih svetovalcev. Overovateljema zapisnika današnje seje imenuje župan obč. svetovalec Trčka in Zupančiča. Župan naznani, da je vodstvo nižje (slov.) gimnazije Ljubljanske poslalo zahvalo za sklep občinskega sveta stolnega mesta, s katerim je v zadnji seji za gradnjo gimnazijskega poslopja v Ljubljani ponudil učni upravi razsa stavišča z izrecnim pogojem, da se v novem poslopju nastani tudi slovenska gimnazija. (Dobro! Dobro!) Mesto Solnograd poslalo je računski sklep za l. 1891.

V imenu policijskega odseka poroča obč. svet. dr. Majaron o načrtu novega fiakerskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano jako obširno in temeljito, nekako takole: Po § 54. zakona z dne 15. marca 1883 št. 39 drž. zak. je obrt fiakerjev podvržen obrtno-policijskemu uravnavanju, katero zopet spada za mestno občino Ljubljansko v področje njenega občinskega sveta. Prav tako se na podlagi § 51. navedenega zakona po predlogu občinskega zastopa ustanovljajo za obrt fiakerjev maksimalni tarifi. V mestu Ljubljanskem je dokaj razvit obrt fiakerjev, kateri imajo na javnih prostorih pripravljene vozove, ki so vsakomur v porabo. Vender pa občinski svet dosihdob ni še izdal točnih in kar največ popolnih predpisov za izvršitev tega obrta.

Sedaj obstoječi tako imenovani „red za fiakerje“ datuje z dne 11. novembra 1865. leta. Ne gledé na to, da ta red obsega samo 13 prav kratkih paragrafov, da torej nikakor ne more biti popoln, on tudi zategadelj ni več za rabo, ker so se državni

zakoni, ki mu služijo v podlago, umaknili novim zakonom. In velja to zlasti glede obrtnih zakonov in glede zakonov, ki določajo področje mestnega magistrata.

Po drugih mestih imajo natančne določbe za obrtovanje fiakerjev in kar je jako važno, imajo jih zbrane v priročnih poplarnih knjižnicah tako, da so vsakomur pristopne.

Tudi najvišji vojni tarif, ki je po dragih mestih sestavni del fiakerskega reda in dotične knjižnice, je za Ljubljansko mesto jako pomankljiv in potrebam sedanjega časa neprimeren.

Zategadelj je mestni magistrat že leta 1886 izdelal načrt novega fiakerskega reda za Ljubljano in tudi napravil nov predlog za maksimalni vojni tarif. Dotični načrt je pretresal tedanji policijski odsek občinskega sveta in o njem poročal dne 14. decembra 1886 v seji občinskega sveta. Tedaj so se proti načrtu pojavili ugovori, da je preobsežen, južnično nenatančen, neprilopen itd. In sklenilo se je, naj načrt policijskega odseka z nova pregleda pralni odsek, ki ga potem zopet izroči policijskemu odseku, da o njem poroča občinskemu svetu.

Pravni odsek je potem prvotni načrt res pregledal, toda ni ga skrajšal, niti bistveno spremenil. To je najboljši dokaz, da, če hoče fiakerski red biti kar največ popoln, ne more biti kratak kakor tudi v resnici ni kratak po drugih mestih.

Na to stališče postavil se je tudi policijski odsek, ko je z nova začel pretresati drugi načrt. Ako naj se utvrdi vršitev fiakerskega obrta, tedaj naj se s predpisi uredé vse razmere in vsi slučaj, ki se navadno prikažejo pri taki vršitvi v vsakdanjem življenju.

Samo taka natančnost daje poročstvo za varnost občinstva, na drugi strani pa mora taka natančnost biti po godu tudi fiakerjem, katerim strogi red ne more škodovati, pač pa jim povzdigne statusni ponos iz tega razloga je policijski odsek v enem ali drugem oziru popolnil drugi načrt s policijskega stališča, da si je na drugi strani prizadeval, izločivši nekatere, v fiakerski red ne spadajoče stvari, okrajšati ves načrt.

Policijski odsek je v svoj načrt vzprejel tisto temeljno razdelitev gradiva, kakršno imata prva dva načrta. Ta razdelitev sicer iz znanstvenega stališča ni najboljša in bila bi bolj priporočati razdelitev, kakršna se nahaja v novem fiakerskem redu za Dunajsko mesto, vendar pa ima razdelitev, katera se je vzela v prvi in drugi načrt iz fiakerskih redov za nekatera druga mesta, jedno dobro stran in ta je, da se z njo podaje bolj razumljiv pregled. To je vsekako jako važno, če se pomisli, da ima fiakerski red služiti popularnim namenom.

V prvem oddelku (splošne določbe) so obsežene določbe, ki se tičejo fiakerskega obrta samega, določbe torej, kako se pridobi in kako mine obrtna pravica fiakerska, odkod se praviloma vrši ta obrt, namreč z določenih stojišč, in potem, kdo in kako nadzoruje fiakerski obrt.

Tu je umestno omeniti, da je policijski odsek sklenil preuredbo §. 3., ki govori o stojiščih za fiakerje. Po tem paragrafu so namreč že določeni javni prostori Ljubljanski, na katerih naj bi fiakerji smeli in morali imeti vozove pripravljene. Po mnenju policijskega odseka pa to ne spada v fiakerski red, ker je stvar, ki se ravna po potrebah časa in se torej spreminja. Občinski svet naj to določuje od slučaja do slučaja. (Dalje prih.)

Domače stvari.

— (Iz občinskega sveta Ljubljanskega.) V včerajšnji seji, ki je trajala do 9. ure, rešil se je po obširni razpravi fiakerski red v Ljubljanskem stolnem mestu, o katerem poročamo na drugem mestu. Poročevalcu policijskega odseka o tem predmetu, občinskemu svetniku g. dr. Majaron-u, izrekel je občinski zastop po nasvetu gospoda župana Grasselli-ja zahvalo za jako jasno, spretno in pravniško dovršeno poročilo o tej stvari. Občinski svet pritrdil je s Dobrokljici. Potem je bila še tajna seja.

— (Imenovanja.) Rezervnimi poročniki imenovani so bili nadalje še nastopni rezervni podčastniki, jednoletni prostovoljci: V 17. pešpolku baron Kuhna: gg. Rud. Detela; Jož. Černe; Kar. Mayer (k 96. polku); Fr. Petrič. Pri topničarjih: gg. J. Hafner; A. Ledenig; Fr. Ulrich; O. Orozel.

— (Duhovniške spremembe v Ljubljanski škofiji.) Prezentovani so: za župnijo v Gornjem Tuhinu g. Mat. Kljun, za župnijo Cirklije pri Krškem g. A. Gabrič, za župnijo na Jančah g. Jan. Dobnikar in za župnijo v Banji Loki g. Fr. Hoenigman.

— (Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine Ljubljanske) od 18. do 24. decembra. Novorojencev je bilo 18 (= 30.5‰), umrlih 19 (= 31.8‰). Med njimi za jetiko 6, za vnetjem sopilnih organov 6, vsled starostne oslabelosti 2, za različnimi boleznimi 5. Med umrlimi bil

je tujcev 5 (= 26.3‰), iz zavodov 6 (= 31.5‰). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli za oslovskim (dušljivim) kašljem 8, za hripa 1 oseba.

— (Iz narodnih društev.) Slovensko brašno društvo v Kranji priredi na Silvestrov večer v svojih prostorih veselico, pri kateri nastopi prvič novoustanovljeni društveni tamburaški zbor. Vspored: 1.) M. pl. Farkaš: Liepa naša domovina, udarja tamburaški zbor. 2.) A. Hajdrih: V tihej noči, četverošpev. 3.) M. pl. Farkaš: Valse elegante, udarja tamburaški zbor. 4.) A. Foerster: Njega ni, četverošpev. 5.) M. pl. Farkaš: Ruska narodna popevka, udarja tamburaški kvartet. 6.) Ed. Lahainer: „Tapi-koračnica“, udarja tamburaški zbor. 7.) *.* Komičen prizor. 8.) Kozebue: „Trije očetje naenkrat“, šaloigra v jednom dejanji s petjem. 9.) Polnočni nagovor. 10.) Ples. Začetek ob 8. uri zvečer. Ustopnina za ude po 30 kr., za neude po 60 kr. za osebo. K obilni udeležbi vabi najuljudnejši odbor.

— Čitalnica v Metliki imela je te dni občni zbor. V odbor so izvoljeni: Predsednikom g. A. Navratil, tajnikom g. Vukšinič, blagajnikom g. Križnar, za odbornike pa gg. Smola, Kessler, Guštin in Gregorač, namestnikom pa g. Premar. — Narodna čitalnica v Kamniku je imela dne 18. t. m. svoj XXIV. redni občni zbor, pri katerem je bil izvoljen g. Josip Močnik predsednikom, g. dr. Julij Džereani podpredsednikom, g. Ljudevit Stiasny blagajnikom, g. Vek. Benkovič tajnikom in gg. Anton Arigler, Avgust Herman, Josip Sandri, Josip Stelè ter Avgust Trpinc odborniki. Društvo bode prihodnje leto slavilo svojo petindvajsetletnico. — Narodna čitalnica v Kranji priredi Silvestrovo veselico, v soboto, dne 31. decembra 1892 v svojih prostorih z naslednjim vspevom: 1. Škoda se dela. Silvestrova burka s petjem v 3 dejanjih. 2. Prosta zabava. 3. Ob polnoči nagovor. 4. Po polnoči ples. Začetek ob 1/9. uri zvečer. Vstop dovoljen je društvenim članom in po njih upeljanim nečlanom iz Kranja; vnajni gosti dobro došli. Vstopnina članom 20 kr., nečlanom in vnajni gostom 50 kr. za osebo. — Silvestrov večer priredi Narodna čitalnica v Novem Mestu s prijaznim sodelovanjem Dolenjskega pevskega društva dne 31. decembra 1892. Vspored obsega moške in mešane zборе, godbo, tombolo in ples. Godbene točke in pri plesu svira oddelek mestne in meščanske godbe. Začetek točno ob polu 8 uri zvečer. Vse ude narodnih društev vabi k obilni udeležbi odbor.

— (Iz Zagorja ob Savi) se nam poroča v obširnejem dopisu ki ga zarad tesnega prostora ne moremo prijaviti celega, kako lepo je zopet uspel zadnji zabavni večer, ki ga je priredil tamošnji vrli „Sokol“. Jako zanimiv vspev privabil je toliko občinstva, da so sicer veliki prostori g. Medveda postali premajhni. Prišlo je več odličnih gostov iz raznih krajev. Veseloirge „Dva gosпода in jeden sluga“ in pa „Župan“ predstavljali so domači diletantje na splošno zadovoljnost. Mešani in moški zbori peli so se prav dobro pod vodstvom neutrudljivega pevovodje g. Lozeja. Osmim točkam morali so dodati še štiri, tako burno je ploskalo občinstvo. Obče se obžaluje, da izgubimo z novim letom gosp. Lozeja, ki gre v Mokronog. Po dovršenem vspevu govoril je g. dr. Rozina, zastopnik celjskega „Sokola“ o važnosti Sokolstva prav krepko in je bil govor vzprejet z živimi živio in na zdar klici. Drugi odlični gost g. dr. Glasar iz Trsta nazdravil je vrlim pevkam in pevcom Sokolovim. Tudi njegov izborni govor bil je naudušeno vzprejet. Po odgovoru gospoda Lazarja pričel se je prav živahen ples, posebno mnogo je bilo gospodičin v ukusnih toaletah. Mladi svet se je sukal do ranega jutra. Po splošni sodbi je bila to najlepša veselica „Sokolova“ za kar gre hvala g. rediteljima.

— (V Trbovljah) zmagali so pri občinskih volitvah, ki so se vršile tam minuli teden, narodnjaki slovenski v dveh razredih. Krepko narodno življenje, ki je zavladalo po delovanju vrlega „Zagorskega Sokola“ po vsej okolici, uplivalo je gotovo tudi tu. Dasi v Trbovljah razun par izjem ni Nemcev, vendar so se privrženci njihovi trudili, da bi v tej važni in veliki občini gospodarili še nadalje Nemškutarji. A hvala Bogu in zavednosti slovenski, ni se jim posrečilo.

— (Nesreča.) V torek zjutraj padel je na parniku „Urano“ v Trstu 56letni kurilec Janez Erne raz krov v spodnje prostore, kjer so stroji. Ostal je mrtev na lici mesta. Truplo prenesli so v mrtvašnico k sv. Justu.

— (Hišna preiskava) vsila se je v torek zvečer v uredništvu delavkega časopisa „Il Proletario“ v Trstu. List začel je še le nedavno izhajati. Zaplenjenih je bilo nekaj rokopisov, tiskovim in časopisov.

— (Božičnica,) katero je priredila Tržaška ženska podružnica sv. Cirila in Metoda, v tamošnji čitalnici, se je obnesla prav dobro. Otroci so izvrševali raznovrstni program na občno zadovoljnost in se je razdelilo mnogo tople obleke mej najpotrebnejše učence in učenke. Tudi Božičnici otroških vrtov družbe sv. Cirila in Metoda na Greti in v Rojanu sta se izvršili prav lepo in sta vesel dokaz, koliko se stori v teh zavodih za narodno odgojo slovenskih otrok, ki bi sicer bili izgubljeni za svoj narod.

— (No vi denar.) Ker se od mnogih strani popraša, kdaj pride novi denar v promet, navesti hočemo na kratko, kar Dunajski listi o tem poročajo. Dunajska kovalnica dobi namreč v kratkem vse stroje potrebne za izdelovanje novega denarja, tako da prične kovanje novega denarja v veliki množini šele tekom meseca februarja prihodnjega leta. Takrat se prične z rednim kovanjem in stroji bodo delali neprenehoma noč in dan. Doslej kovali so se le denarji za poskušnjo, kateri se predložijo cesarju v odobrenje; odobreni so se le zlati po 20 kron, potem srebrne krone in drobiž 20 in 10 vinarjev in pa po dva vinarja. Zlat po 10 kron in pa vinarji bodo v kratkem dogotovljeni. — Leta 1893 izkovalo se bo vsega vkupe 202 milijona komadov in sicer zlatov za 156 milijonov kron, za 50 milijonov srebrnih kron, za 12 milijonov kron drobiža iz nikeljna in 700.000 komadov bronastega drobiža. Spomladi l. 1893 meseca marca ali pa aprila prične se izdavanje drobiža po dva vinarja in po vinarji, ob enem se vzemó iz prometa dose-dajni štiraki, krajcarji in polkrajcarji. Za tem pride na vrsto drobiž iz nikeljna po 20 in po 10 vinarjev. Srebrne krone pridejo še le meseca aprila ali pa maja v promet, ker je poprej treba preklicati sedanje četrtgoldinarje, ki so novim srebrnim kronam zelo podobni. Čim se izdajo srebrne krone, preneha izdavanje sedanjih papirnatih goldinarjev; kajti državne blagajnice se bodo pri izplačevanju posluževale le srebrnih kron, papirnaté goldinarje bodo pa le prejemale, a ne več izdavale, tako da se bodo le-ti, katerih je mej ljudstvom katic 20 do 30 milijonov, polagoma spravili iz prometa.

— (Stari srebrni denar.) Opozarjamo še jedenkrat vse one, ki imajo kaj starega srebrnega denarja konvencijske veljave, da z duem 31. t. m. poteče čas, ko se ta denar še vzprejema pri državnih blagajnicah. Kdor bi ga pozneje menjal za vrednost srebra, zgubi skoro tretjino.

Prvo krono
družbi sv. Cirila in Metoda!

Razne vesti.

* (Atentat na železnici.) V Holešovcu na Češkem zadela sta minulo soboto večer dva tovarna vlaka državne železnice drug ob drugega ter skočila iz tira. Jeden vagon je bil popolnoma zdrobljen, trije pa poškodovani. Ranjen na srečo ni bil nihče. Nezgodí je kriva zlobnost, ker je bila signalna plošča odprta. Zločinca še niso zasledili.

* (V postelji zgorela je) na Dunaji na sveti dan v svoji sobi 63 letna vodenična šivilja Magdalena Botušek. Reva bila je sama in si je hotela pogreti malo vode v hitrovrelcu. Goreč špirit razlil se je po postelji, ki se je vnela. Ko so ljudje prihiteli na pomoč, bilo je že prepozno.

* (Nesrečen ljubimec) je bil 45 letni pomočni uradnik zemljiškoknjižnega urada v Zoojmu, bivši sanitetni stotnik Ivan Voitel. Stari mladenič zaljubil se je bil v mlado dekle, ki pa ni hotela ničesar vedeti o njegovi ljubezni. Na sveti večer prišel je neuslišani ljubimec v stanovanje ljubljene deve ter potegnil revolver in zaklical: Zdaj nama je umreti skupaj! Dekle je pobegnila, predno je še mogel strajljati. Na to si je Voitel poglavlil kroglo v senci ter bil takoj mrtev.

* (Zaprta slepar.) Dolgo let strašil je v inseratnem delu nemških listov „profesor višje matematike“ Ivan Zeplichal, penunajajoč se prijateljem loterijske igre za sestavljanje števil. Mož je lahko-verne ljudje grozno sleparil in si pridobil lepo premoženje. Zeplichal je bil navaden dninar ter si le z loterijskim prorokovanjem pomagal do velikega premoženja. Policija je moža, živečega v Poysdorfu pri Korneuburgu že dolgo časa opazovala in ima mnogo dokazov za njegovo sleparjenje v rokah.

